

Ogólne warunki ubezpieczenia mienia od ognia i innych żywiołów dla małych i średnich przedsiębiorców

ustalone uchwałą nr UZ/562/2008 Zarządu Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej z dnia 6 listopada 2008 r. ze zmianami ustalonymi uchwałą nr UZ/430/2010 z dnia 8 grudnia 2010 r.

Spis treści

Postanowienia wstępne	str. 1
Definicje	str. 1
Przedmiot ubezpieczenia	str. 3
Miejsce ubezpieczenia	str. 3
Zakres ubezpieczenia	str. 4
Ubezpieczone koszty	str. 4
Wyłączenia odpowiedzialności	str. 4
Suma ubezpieczenia	str. 5
Zawarcie umowy ubezpieczenia	str. 6
Początek i koniec odpowiedzialności	str. 7
Prawa i obowiązki stron	str. 8
Ustalenie wysokości szkody	str. 9
Ustalenie wysokości odszkodowania	str. 10
Postępowanie rzeczoznawców	str. 11
Wypłata odszkodowania	str. 11
Zabezpieczenie praw regresowych	str. 11
Podwójne ubezpieczenie	str. 11
Właściwość sądu	str. 12
Postanowienia końcowe	str. 12

Załącznik do OWU – Klauzule dodatkowe

Klauzula ubezpieczenia przepięć	str. 13
Klauzula ubezpieczenia towarów od rozmrożenia	str. 13
Klauzula ubezpieczenia od dewastacji	str. 13
Klauzula ubezpieczenia aktów terroryzmu	str. 14
Klauzula ubezpieczenia dodatkowych kosztów działalności gospodarczej	str. 14
Klauzula ubezpieczenia drobnych prac remontowo-budowlanych	str. 15
Klauzula ubezpieczenia kosztów odtworzenia dokumentacji	str. 15
Klauzula ubezpieczenia kosztów usunięcia pozostałości po szkodzie w tym kosztów utylizacji odpadów	str. 15
Klauzula miejsca ubezpieczenia	str. 16

Postanowienia wstępne

§ 1

1. Ogólne warunki ubezpieczenia mienia od ognia i innych żywiołów (zwane dalej OWU) stanowią podstawę umów ubezpieczenia zawieranych pomiędzy Powszechnym Zakładem Ubezpieczeń Spółką Akcyjną (zwanym dalej PZU SA) a Ubezpieczającym.
2. W porozumieniu z Ubezpieczającym do umowy ubezpieczenia mogą być wprowadzone postanowienia dodatkowe lub odmiennie od uregulowań zawartych w niniejszych OWU. W szczególności do umowy ubezpieczenia mogą być wprowadzone klauzule dodatkowe określone w załączniku do OWU.
3. PZU SA zobowiązany jest przedstawić Ubezpieczającemu różnicę między treścią umowy, a OWU w formie pisemnej przed zawarciem umowy. W razie niedopełnienia tego obowiązku PZU SA nie może powoływać się na różnicę niekorzystną dla Ubezpieczonego. Przepisu tego nie stosuje się do umów ubezpieczenia zawieranych w drodze negocjacji.

4. W razie wprowadzenia do umów ubezpieczenia postanowień dodatkowych lub odmiennych, OWU mają zastosowanie w zakresie nie uregulowanym tymi postanowieniami.
5. W sprawach nieuregulowanych w niniejszych OWU mają zastosowanie odpowiednie przepisy kodeksu cywilnego oraz inne stosowne przepisy prawa polskiego.

Definicje

§ 2

W rozumieniu niniejszych OWU użyte niżej określenia oznaczają:

- 1) **akty terroryzmu** – wszelkiego rodzaju działania, indywidualne lub grupowe, skierowane przeciwko ludności lub mieniu, mające na celu wprowadzenie chaosu, zastraszanie ludności lub dezorganizację życia publicznego, transportu publicznego, zakładów usługowych lub wytwórczych – dla osiągnięcia określonych skutków ekonomicznych, politycznych lub społecznych;

- 2) **budowle** – trwale związane z gruntem obiekty budowlane inne niż budynki wraz z instalacjami i urządzeniami stanowiące całość techniczną i użytkową;
- 3) **budynki** – obiekty budowlane trwale związane z gruntem, wydzielone z przestrzeni za pomocą przegród budowlanych, posiadające fundamenty i dach, wraz z wbudowanymi instalacjami oraz zainstalowanymi na stałe elementami wykończeniowymi, stanowiące całość techniczną i użytkową. Za budynki uważa się również tymczasowe obiekty budowlane nie połączone trwale z gruntem (np. kioski, strzelnice, barakowozy);
- 4) **deszcz nawalny** – opad deszczu o współczynniku wydajności co najmniej 4, który ustala Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej (IMiGW); w przypadku braku stacji pomiarowej IMiGW, bierze się pod uwagę stan faktyczny i rozmiar szkód w miejscu ich powstania świadczące wyraźnie o działaniu deszczu nawalnego;
- 5) **dewastacja** – umyślnie celowe zniszczenie lub uszkodzenie ubezpieczonego mienia przez osoby trzecie;
- 6) **dym i sadza** – zawiesina cząsteczek w powietrzu będąca bezpośrednim skutkiem spalania, która nagle wydobyla się ze znajdujących się w miejscu ubezpieczenia urządzeń, eksploatowanych zgodnie z przeznaczeniem i przepisami technicznymi, przy sprawnym funkcjonowaniu urządzeń wentylacyjnych i oddymiających;
- 7) **eksplozja** – gwałtowna zmiana stanu równowagi układu z jednoczesnym wyzwoleniem się gazów, pyłów lub pary, wywołanym ich właściwością rozprzestrzeniania się. W odniesieniu do naczyń ciśnieniowych i innych tego rodzaju zbiorników, warunkiem uznania szkody za spowodowaną eksplozją jest, aby ściany tych naczyń i zbiorników uległy rozdarciu w takich rozmiarach, iż wskutek ujścia gazów, pyłów, pary lub cieczy nastąpiło nagle wyrównanie ciśnień. Za spowodowane eksplozją uważa się również szkody powstałe wskutek implozji polegającej na uszkodzeniu zbiornika lub aparatu próżniowego ciśnieniem zewnętrznym;
- 8) **franszyza integralna** – ustalona w OWU lub w umowie ubezpieczenia wartość kwotowa, poniżej której PZU SA nie ponosi odpowiedzialności;
- 9) **franszyza redukcyjna** – ustalona w OWU lub w umowie ubezpieczenia wartość kwotowa lub procentowa, pomniejszająca wysokość odszkodowania;
- 10) **grad** – opad atmosferyczny składający się z bryłek lodu;
- 11) **huk ponaddźwiękowy** – fala uderzeniowa wytworzona przez statek powietrzny podczas przekraczania bariery dźwięku;
- 12) **huragan** – wiatr o prędkości nie mniejszej niż 17,5 m/sek, ustalonej przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej (IMiGW), którego działanie wyrządza masowe szkody. W uzasadnionych przypadkach lub braku możliwości uzyskania opinii IMiGW wystąpienie huraganu stwierdza się na podstawie stanu faktycznego i rozmiaru szkód w miejscu ich powstania bądź w bezpośrednim sąsiedztwie;
- 13) **katastrofa budowlana** – zawalenie się ubezpieczonego budynku/lokalu tj. niezamierzone, gwałtowne zniszczenie budynku/lokalu lub jego części;
- 14) **lawina** – gwałtowne osuwanie się lub staczanie mas śniegu, lodu, skał, kamieni lub błota ze zboczy górskich;
- 15) **lokal** – wyodrębnione w budynku pomieszczenie lub pomieszczenia, użytkowane przez Ubezpieczonego w celu prowadzenia działalności gospodarczej;
- 16) **maszyny, urządzenia i wyposażenie** – mienie ruchome wykorzystywane przez Ubezpieczonego w prowadzeniu działalności, zaliczane do środków trwałych poza budynkami i budowlami, a w przypadku wyposażenia przedmioty niebędące niskocennymi składnikami majątku;
- 17) **mienie osobiste pracowników** – przedmioty osobistego użytku osób zatrudnionych u Ubezpieczonego, które zwyczajowo bądź na żądanie pracodawcy znajdują się w miejscu pracy, z wyłączeniem wartości pieniężnych oraz pojazdów mechanicznych;
- 18) **mienie osób trzecich** – mienie ruchome przyjęte przez Ubezpieczonego w celu wykonania usługi (np. naprawy, remontu, przeróbki, czyszczenia, farbowania, prania), do używania (w ramach dzierżawy, najmu, leasingu, użyczenia lub innego rodzaju umów), przechowywania bądź sprzedaży;
- 19) **nakłady adaptacyjne** – koszty adaptacyjnych robót budowlanych i wykończenia wnętrz poniesione przez Ubezpieczonego na dostosowanie najmowanych przez niego pomieszczeń lub budynków do rodzaju prowadzonej działalności;
- 20) **napór śniegu lub lodu** – bezpośrednie działanie ciężaru śniegu lub lodu na przedmiot ubezpieczenia albo przewrócenie się pod wpływem ciężaru śniegu lub lodu mienia sąsiedniego na mienie ubezpieczone;
- 21) **następstwa szkód wodociągowych** – szkody w ubezpieczonym mieniu powstałe wskutek bezpośredniego działania wody lub innych cieczy, jeżeli przyczyną tych szkód było:
 - a) spowodowane awarią wydostanie się wody, pary lub innych cieczy z przewodów, zbiorników i urządzeń wodociągowych, centralnego ogrzewania i innych instalacji,
 - b) cofnięcie się wody lub ścieków z publicznych urządzeń kanalizacyjnych, o ile zabezpieczenie połączenia z nimi nie należało do obowiązków Ubezpieczonego,
 - c) samoczynne uruchomienie się instalacji tryskaczowych lub zraszaczowych z innych przyczyn niż wskutek ognia,
 - d) nieumyślne pozostawienie otwartych kranów lub innych zaworów w urządzeniach określonych w lit. a podczas przerwy w dostawie wody,
 - e) zalanie przez osoby trzecie;
- 22) **niskocenne składniki majątku** – przedmioty nie ujmowane w ewidencji środków trwałych stanowiące wyposażenie o wartości jednostkowej nie przekraczającej 1500 zł;
- 23) **ogień** – ogień, który przedostał się poza palenisko albo powstał bez paleniska i rozszerzył się o własnej sile;
- 24) **osuwanie się ziemi** – nie spowodowany działalnością ludzką ruch ziemi na stokach;
- 25) **powódź** – zalanie terenów w następstwie podniesienia się wody w korytach wód płynących lub stojących, np. wskutek nadmiernych opadów atmosferycznych, topnienia kry lodowej, tworzenia się zatorów lodowych, sztormu i podniesienia się poziomu morskich wód przybrzeżnych. Za powódź uważa się również zalanie terenu w następstwie spływu wód po zboczach i stokach na terenach górskich i falistych;
- 26) **przepięcie** – nagły wzrost napięcia w sieci elektrycznej spowodowany bezpośrednim uderzeniem pioruna lub jego pośrednim działaniem;
- 27) **rozmrożenie towarów** – utrata przydatności towarów handlowych na skutek ich zepsucia w wyniku podwyższenia się temperatury przechowywania w urządzeniu chłodniczym w następstwie:
 - a) przerwy w dostawie prądu trwającej dłużej niż 2 godziny,
 - b) uszkodzenia urządzeń chłodniczych w wyniku przebiecia,
- 28) **strefa pożarowa** – budynek albo jego część oddzielona od innych budynków przestrzennie lub oddzielona od innych części budynku elementami oddzielenia przeciwpo-

- żarowego tj. ścianami ogniotrwałymi, stropami ogniotrwałymi lub drzwiami przeciwpożarowymi;
- 29) **suma ubezpieczenia** – określona w umowie ubezpieczenia kwota stanowiąca górną granicę odpowiedzialności PZU SA. W przypadku gdy OWU lub umowa ubezpieczenia przewiduje, w ramach sumy ubezpieczenia limit odpowiedzialności PZU SA z tytułu określonych szkód objętych ochroną ubezpieczeniową, wówczas górną granicę odpowiedzialności za daną szkodę stanowi ustalony limit;
- 30) **szkoda** – utrata bądź ubytek wartości ubezpieczonego mienia z powodu jego zniszczenia, uszkodzenia lub zaginięcia w wyniku zdarzeń objętych umową ubezpieczenia;
- 31) **środki obrotowe** – mienie zaliczane do rzeczowych aktywów obrotowych w myśl obowiązujących przepisów tj. towary, surowce, półprodukty, wyroby gotowe lub w toku produkcji, materiały pomocnicze, opakowania, części zamienne i zapasowe maszyn i urządzeń, jeśli nie są w myśl obowiązujących przepisów zaliczone do środków trwałych;
- 32) **trzęsienie ziemi** – naturalne gwałtowne wstrząsy skopy ziemskiej;
- 33) **Ubezpieczający** – podmiot zawierający umowę ubezpieczenia z PZU SA;
- 34) **Ubezpieczony** – osoba prawna, jednostka organizacyjna nie będąca osobą prawną lub osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą, na rachunek której została zawarta umowa ubezpieczenia. W przypadku przedmiotu ubezpieczenia, o którym mowa w § 3 ust. 2, Ubezpieczonym może być również osoba fizyczna nie prowadząca działalności gospodarczej;
- 35) **uderzenie pioruna** – gwałtowne wyładowanie elektryczne w atmosferze działające bezpośrednio na ubezpieczony przedmiot, pozostawiające bezsporne ślady tego zdarzenia;
- 36) **uderzenie pojazdu** – bezpośrednio uderzenie w ubezpieczony przedmiot pojazdu drogowego lub szynowego nie należącego do Ubezpieczonego i nie będącego pod jego kontrolą;
- 37) **upadek drzew lub budowli** – nie będące następstwem działalności ludzkiej przewrócenie się na ubezpieczone mienie drzew lub ich części, a także nie będących w użytkowaniu Ubezpieczającego budowli takich jak maszty, słupy, anteny lub ich części;
- 38) **upadek statku powietrznego** – katastrofa albo przymusowe lądowanie samolotu silnikowego, bezsilnikowego lub innego obiektu latającego, a także upadek ich części lub przewożonego ładunku;
- 39) **wartości pieniężne** – krajowe i zagraniczne znaki pieniężne (gotówka), czeki, weksle i inne dokumenty zastępujące w obrocie gotówkę oraz złoto, srebro i wyroby z tych metali, kamienie szlachetne, perły, bursztyn, a także platyna i inne metale z grupy platynowców;
- 40) **wartość księgową brutto** – ewidencyjna wartość początkowa z uwzględnieniem przeszacowań wynikających z przepisów ogólnych;
- 41) **wartość odtworzeniowa** – wartość odpowiadająca kosztom przywrócenia mienia do stanu nowego, lecz nie ulepszanego, tj.:
- a) w przypadku budynku lub budowli – wartość odpowiadająca kosztom remontu lub odbudowy w tym samym miejscu, z uwzględnieniem dotychczasowej technologii, konstrukcji i standardu wykończenia przy zastosowaniu dotychczasowych wymiarów i materiałów,

b) w przypadku maszyn, urządzeń i aparatów technicznych, środków transportu i wyposażenia – wartość odpowiadająca kosztom zakupu, naprawy lub wytworzenia nowego przedmiotu tego samego rodzaju, typu oraz o tych samych parametrach z uwzględnieniem kosztów, (jeżeli występują) transportu, montażu oraz cła i innych tego typu opłat;

- 42) **wartość techniczna** – osiągalna cena sprzedaży lub wartość odzyskanych materiałów (w odniesieniu do budynków i budowli przeznaczonych do rozbiórki lub nie użytkowanych) lub wartość złomu (w odniesieniu do maszyn, aparatów i urządzeń przeznaczonych na złom);
- 43) **wartość rzeczywiasta** – wartość odtworzeniowa pomniejszona o zużycie techniczne;
- 44) **wypadek ubezpieczeniowy** – niezależne od woli Ubezpieczonego określone w OWU zdarzenie przyszłe i niepewne o charakterze nagłym;
- 45) **zapadanie się ziemi** – obniżenie się terenu z powodu zawalenia się naturalnych podziemnych pustych przestrzeni w gruncie.

Przedmiot ubezpieczenia

§ 3

1. Z zastrzeżeniem postanowień § 4 przedmiotem ubezpieczenia jest mienie stanowiące własność bądź będące w posiadaniu Ubezpieczonego na podstawie innego tytułu prawnego, pozostające w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą pod warunkiem, że jest ewidencjonowane i określone w umowie ubezpieczenia:
 - 1) budynki, budowle i lokale,
 - 2) maszyny, urządzenia i wyposażenie,
 - 3) środki obrotowe,
 - 4) niskocenne składniki majątku,
 - 5) mienie osób trzecich,
 - 6) mienie osobiste pracowników Ubezpieczonego,
 - 7) nakłady adaptacyjne,
 - 8) wartości pieniężne.
2. W przypadku prowadzenia działalności gospodarczej w najmowanym budynku lub lokalu, umowa ubezpieczenia budynku lub lokalu może być zawarta wyłącznie na rzecz właściciela, w tym również będącego osobą fizyczną nie prowadzącą działalności gospodarczej.

Miejsce ubezpieczenia

§ 4

1. Jeżeli nie umówiono się inaczej, mienie objęte jest ubezpieczeniem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w miejscu określonym w umowie ubezpieczenia, a mienie osobiste pracowników ponadto w każdym miejscu pracy zawodowej pracownika, wykonywanej na polecenie Ubezpieczonego, z wyjątkiem pomieszczeń mieszkalnych pracownika.
2. Pod warunkiem pisemnego poinformowania PZU SA, ochroną ubezpieczeniową objęte jest również mienie w miejscu, do którego zostało przeniesione przez Ubezpieczonego z miejsca ubezpieczenia w związku z bezpośrednim narażeniem na powstanie szkody objętej ochroną zgodnie z niniejszymi OWU. Mienie jest objęte ochroną w nowym miejscu, do którego zostało przeniesione, przez okres nie dłuższy niż 30 dni od daty przeniesienia wskazanej w pisemnym zawiadomieniu, o którym mowa powyżej.

3. Jeżeli nie umówiono się inaczej wartości pieniężne wymienione w umowie, ubezpieczone są pod warunkiem przechowywania ich w ogniotrwałych urządzeniach zabezpieczających. Postanowienie to nie ma zastosowania w odniesieniu do:
 - 1) wartości pieniężnych w sklepach jubilerskich i zegarmistrzowskich, o ile uzgodniono inne środki zabezpieczenia;
 - 2) mienia o wartości nie przekraczającej 10% sumy ubezpieczenia wartości pieniężnych, ale nie więcej niż 20.000 zł, w zależności od tego, która z tych kwot jest niższa.

Zakres ubezpieczenia

§ 5

1. PZU SA odpowiada za szkody w ubezpieczonym mieniu powstałe w wyniku:
 - 1) ognia;
 - 2) uderzenia pioruna;
 - 3) eksplozji;
 - 4) upadku statku powietrznego;
 - 5) akcji ratowniczej prowadzonej w związku ze zdarzeniami wymienionymi powyżej oraz innymi, objętymi umową ubezpieczenia.
2. Na wniosek Ubezpieczającego i za opłatą dodatkowej składki, zakres ubezpieczenia określony w ust. 1, może zostać rozszerzony o jedną lub więcej z następujących grup ryzyk:
 - 1) powódź,
 - 2) huragan, deszcz nawalny,
 - 3) pozostałe ryzyka, tj.: grad, lawina, napór śniegu lub lodu, trzęsienie ziemi, osuwanie i zapadanie się ziemi, uderzenie pojazdu, huk ponaddzwiękowy, dym i sadza, katastrofa budowlana, upadek drzew lub budowli,
 - 4) następstwa szkód wodociągowych oraz następujące ryzyka ubezpieczone na podstawie klauzul dodatkowych, określonych w załączniku do OWU:
 - 5) przepięć,
 - 6) aktów terroryzmu,
 - 7) dewastacji,
 - 8) drobnych prac remontowo-budowlanych,
 - 9) rozmrożenia towarów przechowywanych w urządzeniach chłodniczych.
3. Odpowiedzialnością PZU SA objęte są także szkody powstałe wskutek zanieczyszczenia lub skażenia ubezpieczonego mienia w wyniku zdarzeń objętych umową ubezpieczenia.

Ubezpieczone koszty

§ 6

1. W razie zajścia wypadku ubezpieczeniowego objętego ochroną ubezpieczeniową PZU SA obowiązany jest zwrócić poniesione przez Ubezpieczonego koszty wynikłe z zastosowania dostępnych Ubezpieczonemu środków w celu ratowania zagrożonego przedmiotu ubezpieczenia oraz zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów, w tym koszty akcji ratowniczej (gaszenia, ewakuacji, itp.), jeżeli środki te były celowe, chociażby okazały się bezskuteczne.
2. Dobrowolne świadczenia Ubezpieczonego na rzecz osób trzecich, które brały udział w zabezpieczaniu mienia lub akcji ratowniczej podlegają zwrotowi tylko wówczas, jeżeli PZU SA wyraził na to zgodę.

3. Zwrot kosztów, o których mowa w ust. 1 i 2, następuje w granicach sum ubezpieczenia określonych w umowie ubezpieczenia dla zagrożonych zniszczeniem lub objętych akcją ratowniczą poszczególnych przedmiotów ubezpieczenia. Ograniczenie to nie dotyczy sytuacji, gdy koszty te zostały poniesione przez Ubezpieczonego na polecenie PZU SA.
4. PZU SA pokrywa również wynikłe z zajścia wypadku ubezpieczeniowego poniesione przez Ubezpieczonego uzasadnione i udokumentowane koszty związane z uprzątnięciem pozostałości po szkodzie łącznie z kosztami rozbiórki i demontażu części niezdatnych do użytku.
5. Zwrot kosztów, o których mowa w ust. 4, następuje w granicach sum ubezpieczenia określonych w umowie ubezpieczenia dla poszczególnych dotkniętych szkodą przedmiotów ubezpieczenia, z zastrzeżeniem postanowień ust. 8.
6. W przypadku, gdy koszty, o których mowa w ust. 1, 2 i 4, dotyczą mienia ubezpieczonego i nieubezpieczonego PZU SA pokrywa poniesione przez Ubezpieczonego koszty w takiej proporcji, w jakiej pozostaje wartość mienia ubezpieczonego do łącznej wartości mienia ubezpieczonego i nieubezpieczonego. Jeżeli ustalenie proporcji nie jest możliwe, PZU SA pokryje 50% poniesionych kosztów.
7. Przy ubezpieczeniu budynków i lokali od następstw szkód wodociągowych PZU SA pokrywa również w granicach sumy ubezpieczenia koszty naprawy uszkodzonych wskutek pęknięcia lub zamrożenia przewodów, zbiorników i urządzeń wodociągowych, centralnego ogrzewania i innych instalacji, stanowiących własność lub będących we władaniu Ubezpieczonego, łącznie z kosztami robót pomocniczych związanych z ich naprawą i rozmrażaniem.
8. Na wniosek Ubezpieczającego i za opłatą dodatkowej składki, zakres kosztów określony powyżej, może zostać rozszerzony o pokrycie następujących kosztów ubezpieczonych na podstawie klauzul dodatkowych, określonych w załączniku do OWU, a mianowicie:
 - 1) kosztów odtworzenia dokumentacji niezbędnej do prowadzenia działalności gospodarczej,
 - 2) kosztów uprzątnięcia pozostałości po szkodzie z uwzględnieniem kosztów utylizacji odpadów,
 - 3) kosztów wynikających z klauzuli ubezpieczenia dodatkowych kosztów działalności gospodarczej.

Wyłączenia odpowiedzialności

§ 7

1. Ubezpieczenie nie obejmuje:
 - 1) mienia będącego w trakcie budowy, montażu, rozbiórki, demontażu, instalacji, rozruchu i testów, z zastrzeżeniem postanowień § 5 ust. 2 pkt 8,
 - 2) budowli, maszyn, aparatów, urządzeń technicznych, surowców i innego mienia związanego bezpośrednio z produkcją wydobywczą (kopalnictwem węgla kamiennego, brunatnego, soli, ropy naftowej i gazu ziemnego, rud żelaza i metali nieżelaznych oraz torfu);
 - 3) dokumentów, akt, zdjęć, rękopisów i wszelkiego rodzaju nośników danych łącznie z danymi, z zastrzeżeniem postanowień § 6 ust. 8 pkt 1,
 - 4) programów komputerowych chyba, że stanowią środki obrotowe;
 - 5) wzorów, modeli poglądowych, prototypów i eksponatów,
 - 6) pojazdów mechanicznych podlegających rejestracji, chyba że stanowią one środki obrotowe lub mienie przyjęte do wykonania usługi bądź sprzedaży.

Mienie to może być przedmiotem odrębnych umów ubezpieczenia lub stanowić przedmiot ubezpieczenia na podstawie indywidualnych uzgodnień.

2. PZU SA nie odpowiada za szkody:

- 1) nie przekraczające 300 zł (franszyza integralna), łącznie z kosztami, o których mowa w § 6,
- 2) będące bezpośrednim lub pośrednim następstwem:
 - a) działań wojennych, wszelkiego rodzaju wewnętrznych zamieszek, rozruchów i sabotażu,
 - b) aktów terroryzmu, z zastrzeżeniem postanowień § 5 ust. 2 pkt 6,
 - c) działania energii jądrowej lub zanieczyszczenia radioaktywnego,
 - d) konfiskaty lub przejęcia przedmiotu ubezpieczenia przez rząd lub inne władze kraju,
 - e) zanieczyszczenia środowiska naturalnego, z zastrzeżeniem postanowień § 5 ust. 3,
- 3) powstałe w wyniku przypalenia lub osmalenia, jeżeli nie było pożaru, oraz w wyniku poddania ubezpieczonych przedmiotów działaniu ognia albo ciepła dla obróbki lub w innym celu, np. prasowania, wędzenia, gotowania, suszenia,
- 4) spowodowane eksplozją wywołaną przez Ubezpieczonego w celach produkcyjnych, eksploatacyjnych lub innych oraz w silnikach spalinowych lub wybuchowych, gdy eksplozja związana jest z ich naturalną funkcją lub gdy eksplozja spowodowana została normalnym ciśnieniem zawartych w nich gazów,
- 5) spowodowane uderzeniem pojazdu należącego do Ubezpieczonego lub będącego pod jego kontrolą,
- 6) elektryczne, spowodowane działaniem prądu elektrycznego, chyba że w ich następstwie powstał pożar,
- 7) powstałe w wyniku przepięcia, z zastrzeżeniem postanowień § 5 ust. 2 pkt 5,
- 8) w instalacjach elektrycznych, z zastrzeżeniem postanowień § 5 ust. 2 pkt 5, oraz sieciach energetycznych spowodowane uderzeniem pioruna, śniegiem i szadzią;
- 9) spowodowane osuwaniem lub zapadaniem się ziemi, gdy są to szkody:
 - a) górnicze w rozumieniu prawa górniczego,
 - b) powstałe w związku z prowadzonymi robotami ziemnymi;
- 10) spowodowane działaniem gradu, śniegu oraz deszczu nawalnego, jeżeli do powstania szkody doszło na skutek złego stanu technicznego dachu i innych elementów budynku, lub niezabezpieczenia otworów dachowych, okiennych i drzwiowych; nie dotyczy to szkód w mieniu znajdującym się w pomieszczeniach najętych, jeżeli Ubezpieczony do dnia szkody nie wiedział o istniejących zaniedbaniach w tym zakresie lub też o nich wiedział i posiada dowody, że występował do wynajmującego z żądaniem ich usunięcia,
- 11) w mieniu przechowywanym lub magazynowanym na wolnym powietrzu, jeżeli jest to sprzeczne z przepisami, zaleceniami producenta lub właściwością przedmiotu ubezpieczenia, chyba że przechowywanie lub magazynowanie na wolnym powietrzu nie miało wpływu na powstanie lub zwiększenie szkody,
- 12) powstałe podczas prowadzenia prób ciśnieniowych instalacji tryskaczowej, jak również wyrządzone przez wodę gruntową, wodę z nieoczyszczanych (np. zapchanymi liśćmi) rynien dachowych i rur spustowych lub z niewłaściwie zabezpieczonym odpływem,
- 13) powstałe wskutek systematycznego zawilgocenia pomieszczeń z powodu nieszczelności przewodów,

zbiorników i urządzeń wodociągowych, centralnego ogrzewania i innych instalacji, pocienia się rur, tworzenia się grzyba itp.;

- 14) spowodowane działaniem huraganu, gradu oraz śniegu w namiotach, szklarniach i inspektach oraz znajdującym się w nich mieniu,
 - 15) polegające na zniszczeniu lub uszkodzeniu drzew, krzewów, roślin na pniu lub innych upraw, w tym także upraw w szklarniach, namiotach foliowych i inspektach;
 - 16) pośrednie takie jak utracone korzyści lub zwiększone koszty działalności powstałe w wyniku szkody, utrata wartości rynkowej, kary umowne, sądowe lub administracyjne, grzywny oraz jakiegokolwiek inne kary lub środki karne o charakterze odszkodowawczym przewidziane przez stosowne przepisy prawa, koszty procesu, koszty administracyjne, utrata zysku, utrata wody lub innych cieczy;
 - 17) powstałe wskutek zalania mienia od podłoża w pomieszczeniach składowych usytuowanych poniżej poziomu gruntu, jeżeli mienie to składowane było niżej niż 10 cm nad podłogą,
 - 18) powstałe w wyniku katastrofy budowlanej budynku/lokalu, który był użytkowany niezgodnie z jego przeznaczeniem lub w którym przeprowadzone były zmiany budowlane lub spowodowane brakiem konserwacji budynku/lokalu, o ile powyższe okoliczności miały wpływ na powstanie lub rozmiar szkody,
 - 19) w mieniu, które uległo dewastacji, z zastrzeżeniem postanowień § 5 ust. 2 pkt 7,
 - 20) w towarach przechowywanych w urządzeniach chłodniczych, które uległy rozmrożeniu, z zastrzeżeniem postanowień § 5 ust. 2 pkt 9.
3. Ponadto PZU SA nie odpowiada za szkody:
- 1) wyrządzone umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa przez Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego, chyba że w razie rażącego niedbalstwa zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności,
 - 2) wyrządzone umyślnie przez osobę, z którą Ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym.
4. Przez winę umyślną lub rażące niedbalstwo Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego będącego osobą prawną lub jednostką organizacyjną nie posiadającą osobowości prawnej należy rozumieć winę umyślną lub rażące niedbalstwo:
- 1) w przedsiębiorstwach państwowych – dyrektora lub jego zastępców;
 - 2) w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością i spółkach akcyjnych – członków zarządu lub prokurentów;
 - 3) w spółkach komandytowych i komandytowo – akcyjnych – komplementariuszy lub prokurentów;
 - 4) w spółkach jawnych – wspólników lub prokurentów;
 - 5) w spółkach partnerskich – partnerów, członków zarządu lub prokurentów;
 - 6) w spółkach cywilnych – wspólników;
 - 7) w spółdzielniach, fundacjach i stowarzyszeniach – członków zarządu,
– lub innych osób wskazanych w postanowieniach dodatkowych do OWU.

Suma ubezpieczenia

§ 8

1. W zależności od rodzaju mienie może być ubezpieczone:

- 1) na sumy stałe – środki trwałe, tj.: budynki, budowle, lokale, maszyny, urządzenia, wyposażenie, środki obrotowe, mienie osób trzecich,
 - 2) na sumy zmienne – środki obrotowe,
 - 3) na pierwsze ryzyko – niskocenne składniki majątku, mienie osobiste pracowników, nakłady adaptacyjne, wartości pieniężne.
2. Sumę ubezpieczenia określa Ubezpieczający. Suma ubezpieczenia podana przez Ubezpieczającego dla środków trwałych, z zastrzeżeniem postanowień ust. 3, powinna odpowiadać:
 - 1) wartości odtworzeniowej lub księgowej brutto na dzień zawarcia umowy – w odniesieniu do mienia o zużyciu technicznym nie przekraczającym 50%,
 - 2) wartości rzeczywistej na dzień zawarcia umowy – w odniesieniu do mienia o zużyciu technicznym przekraczającym 50%;
 - 3) wartości technicznej na dzień zawarcia umowy, gdy budynki i budowle przeznaczone są do rozbiórki, a maszyny, urządzenia i aparaty techniczne przeznaczone są na złom.
 3. W przypadku zniżenia przez Ubezpieczającego sumy ubezpieczenia w stosunku do faktycznej wartości mienia (niedoubezpieczenie), odszkodowanie wypłacane zostaje według zasady proporcji zgodnie z postanowieniami § 24 ust. 10.
 4. W przypadku ubezpieczenia mienia w wartości księgowej brutto sumą ubezpieczenia poszczególnego przedmiotu jest wartość danej pozycji określona w ewidencji środków trwałych prowadzonej dla celów rachunkowych, a w przypadku ubezpieczenia w wartości odtworzeniowej lub rzeczywistej wartość określona w danej pozycji wykazu ubezpieczanego mienia stanowiącego integralną część umowy ubezpieczenia.
 5. Suma ubezpieczenia dla mienia osób trzecich powinna odpowiadać najwyższej (maksymalnej) wartości rzeczywistej tego mienia przewidzianej w okresie ubezpieczenia; w przypadku sprzedaży komisowej wartość ta powinna być pomniejszona o prowizję komisową.
 6. Sumą ubezpieczenia środków obrotowych ubezpieczonych na sumy stałe jest maksymalna wartość przewidywana w okresie ubezpieczenia odpowiadająca kosztom ich wytworzenia lub nabycia, nie większym jednak niż osiągalna cena sprzedaży gotowego wyrobu.
 7. Środki obrotowe mogą być ubezpieczone na sumy zmienne pod warunkiem, że średnia miesięczna ich wartość ustalona według stanów zapasów na ostatni dzień każdego miesiąca w roku poprzedzającym zawarcie umowy, wynosi co najmniej 300.000 złotych.
 8. Suma ubezpieczenia środków obrotowych ubezpieczonych na sumy zmienne powinna odpowiadać przewidywanej w okresie ubezpieczenia maksymalnej dziennej wartości środków obrotowych w miejscu ubezpieczenia, ustalonej według kosztów ich nabycia lub wytworzenia. Jeżeli ubezpieczone mienie znajduje się w różnych placówkach Ubezpieczonego, suma ubezpieczenia powinna odpowiadać ogólnej wartości znajdującego się w nich mienia.
 9. Za ubezpieczenie środków obrotowych na sumy zmienne oblicza się i pobiera składkę według następujących zasad:
 - 1) na początku okresu ubezpieczenia Ubezpieczający opłaca składkę zaliczkową w wysokości 50% składki obliczonej od sumy ubezpieczenia określonej w ust. 8,
 - 2) składka ostateczna za cały okres ubezpieczenia zostaje rozliczona po upływie bieżącego okresu ubezpieczenia na podstawie średniej wartości środków obrotowych w okresie ubezpieczenia. W tym celu Ubezpieczający lub Ubezpieczony obowiązany jest najpóźniej w ciągu 30 dni po upływie bieżącego okresu ubezpieczenia podać PZU SA stany zapasów (remanentów) z poszczególnych miesięcy. Za stan zapasów (remanentów) z poszczególnych miesięcy przyjmuje się wartość księgową (koszty nabycia lub wytworzenia) ubezpieczonego mienia z ostatniego dnia danego miesiąca,
 - 3) składkę ostateczną za ubezpieczenie otrzymuje się z pomnożenia średniej arytmetycznej wartości stanów zapasów przez stawkę taryfową,
 - 4) PZU SA rozlicza składkę i przesyła Ubezpieczającemu rachunek w ciągu 14 dni licząc od dnia otrzymania przez PZU SA danych, o których mowa w pkt. 2,
 - 5) jeżeli składka ostateczna przekracza składkę zaliczkową Ubezpieczający obowiązany jest do opłacenia powstałej różnicy w terminie 14 dni od dnia otrzymania od PZU SA rachunku,
 - 6) w przypadku, gdy składka zaliczkowa przekracza składkę ostateczną – jeżeli nie umówiono się inaczej – PZU SA dokonuje zwrotu nadpłaty.
 10. W ramach ubezpieczenia na sumy zmienne PZU SA ponosi odpowiedzialność do wartości środków obrotowych w dniu powstania szkody, nie wyższej jednak niż 120% sumy ubezpieczenia, o której mowa w ust. 8.
 11. Przy ubezpieczeniu na pierwsze ryzyko wysokość sumy ubezpieczenia ustala we własnym zakresie Ubezpieczający oddzielnie dla każdej grupy mienia wymienionego w ust. 1 pkt. 3, kierując się przewidywaną możliwością maksymalnej straty w okresie ubezpieczenia, z tym że sumę ubezpieczenia dla mienia osobistego pracowników stanowi iloczyn liczby zatrudnionych i przeciętnej zadeklarowanej wartości mienia przypadającej na jednego pracownika.

§ 9

1. Jeżeli w okresie ubezpieczenia nastąpi wzrost wartości będących podstawą kalkulacji sumy ubezpieczenia, Ubezpieczający może w porozumieniu z PZU SA podwyższyć sumę ubezpieczenia. Podwyższenie sumy pociąga za sobą opłatę dodatkowej składki liczonej począwszy od dnia następnego po wydaniu zgody przez PZU SA na podwyższenie sumy ubezpieczenia.
2. Jeżeli w okresie ubezpieczenia nastąpi spadek wartości ubezpieczonego mienia, Ubezpieczający może żądać odpowiedniego zmniejszenia sumy ubezpieczenia. Zmniejszenia sumy ubezpieczenia może z tej samej przyczyny dokonać jednostronnie PZU SA zawiadamiając o tym jednocześnie Ubezpieczającego.
3. Zmniejszenie sumy ubezpieczenia pociąga za sobą zmniejszenie składki począwszy od dnia pierwszego tego miesiąca, w którym Ubezpieczający zażądał zmniejszenia sumy ubezpieczenia lub w którym PZU SA zawiadomił Ubezpieczającego o jednostronnym zmniejszeniu tej sumy.

Zawarcie umowy ubezpieczenia

§ 10

1. Umowę ubezpieczenia zawiera się na pisemny wniosek Ubezpieczającego na okres roczny bądź okres krótszy od roku (ubezpieczenie krótkoterminowe). Wniosek stanowi integralną część umowy ubezpieczenia.
2. Wniosek powinien zawierać następujące dane:
 - 1) nazwę i dokładny adres Ubezpieczającego (w przypadku wniosku o zawarcie umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek – także: adres Ubezpieczonego),

- 2) REGON, NIP lub PESEL Ubezpieczającego i Ubezpieczonego (w przypadku podmiotu gospodarczego – REGON i NIP, w przypadku osoby fizycznej – PESEL),
 - 3) miejsce ubezpieczenia, z podaniem dokładnego adresu,
 - 4) rodzaj prowadzonej działalności,
 - 5) przedmiot i zakres ubezpieczenia,
 - 6) sumę ubezpieczenia i sposób jej ustalania,
 - 7) okres ubezpieczenia,
 - 8) opis posiadanych zabezpieczeń przeciwpożarowych,
 - 9) liczbę i wielkość szkód w okresie ostatnich trzech lat bez względu na to, czy mienie było objęte ochroną ubezpieczeniową i czy za szkodę zostało wypłacone odszkodowanie.
3. Z zastrzeżeniem wyjątku przewidzianego w ust. 4, w razie wątpliwości umowę uważa się za zawartą z chwilą doręczenia Ubezpieczającemu dokumentu ubezpieczenia.
4. Jeżeli w odpowiedzi na złożoną ofertę PZU SA doręcza Ubezpieczającemu dokument ubezpieczenia zawierający postanowienia, które odbiegają na niekorzyść Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego od treści złożonej przez niego oferty, PZU SA zobowiązany jest zwrócić Ubezpieczającemu na to uwagę na piśmie przy doręczeniu tego dokumentu, wyznaczając mu co najmniej 7 dniowy termin do zgłoszenia sprzeciwu. W razie niewykonania tego obowiązku zmiany dokonane na niekorzyść Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego nie są skuteczne, a umowa jest zawarta zgodnie z warunkami oferty. W braku sprzeciwu umowa dochodzi do skutku zgodnie z treścią dokumentu ubezpieczenia następnego dnia po upływie terminu wyznaczonego do złożenia sprzeciwu.
5. Ubezpieczający może zawrzeć umowę ubezpieczenia na cudzy rachunek (na rachunek Ubezpieczonego). Obowiązek zapłaty składki ubezpieczeniowej ciąży na Ubezpieczającym.
6. Składkę oblicza się za czas trwania odpowiedzialności PZU SA według taryfy obowiązującej w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia, z uwzględnieniem przedmiotu, sumy bądź limitów odpowiedzialności ustalonych w poszczególnych klauzulach, zakresu ubezpieczenia oraz wynikających z oceny ryzyka podwyżek i obniżek za środki zabezpieczenia, przebiegu ubezpieczenia, sposobu opłacenia składki i franszyzy redukcyjnej.
7. Jeżeli nie umówiono się inaczej, składka powinna być zapłacona jednocześnie z zawarciem umowy. Należna składka roczna może być na wniosek Ubezpieczającego rozłożona na maksymalnie 4 raty.
8. Zapłata składki następuje w formie gotówkowej lub w porozumieniu z PZU SA w formie bezgotówkowej.
9. Za datę zapłaty składki albo raty składki uważa się datę, w której rachunek bankowy PZU SA uznany został pełną kwotą składki lub jej raty.
10. Składka nie podlega indeksacji.
11. W razie zajścia wypadku ubezpieczeniowego, jeżeli odszkodowanie lub suma tego odszkodowania i odszkodowań dotąd wypłaconych powoduje wyczerpanie wszystkich sum ubezpieczenia określonych w umowie ubezpieczenia, raty składki, których termin płatności przypada po dniu wypłaty odszkodowania, stają się natychmiast wymagalne i płatne w dniu wypłaty odszkodowania.
12. Ubezpieczający ma możliwość zadeklarowania w umowie ubezpieczenia dodatkowej franszyzy redukcyjnej, co stanowi podstawę do udzielenia obniżki składki. Zasada ta nie dotyczy klauzul aktów terroryzmu i dodatkowych kosztów działalności gospodarczej.

Początek i koniec odpowiedzialności

§ 11

1. Jeżeli nie umówiono się inaczej, odpowiedzialność PZU SA rozpoczyna się od dnia następującego po zawarciu umowy, nie wcześniej jednak niż od dnia następnego po zapłaceniu składki lub jej pierwszej raty.
2. Jeżeli umowa ubezpieczenia jest zawarta na okres dłuższy niż 6 miesięcy, Ubezpieczający ma prawo odstąpienia od umowy ubezpieczenia w terminie 30 dni, a w przypadku gdy Ubezpieczający jest przedsiębiorcą, w terminie 7 dni od dnia zawarcia umowy. Odstąpienie od umowy ubezpieczenia nie zwalnia Ubezpieczającego z obowiązku zapłaty składki za okres, w jakim PZU SA udzielał ochrony ubezpieczeniowej.

§ 12

Niezadziałanie z przyczyn zawinionych przez Ubezpieczonego lub Ubezpieczającego w razie zajścia wypadku ubezpieczeniowego środków zabezpieczenia mienia przed szkodą, w związku z którymi PZU SA udzielił obniżki w składce, stanowi ważny powód wypowiedzenia umowy. PZU SA może wówczas wypowiedzieć umowę ubezpieczenia za 14-dniowym okresem wypowiedzenia.

§ 13

1. W razie zbycia przedmiotu ubezpieczenia prawa z umowy ubezpieczenia mogą być przenoszone na nabywcę przedmiotu ubezpieczenia. Przeniesienie praw wymaga zgody PZU SA.
2. W razie przeniesienia praw z umowy ubezpieczenia na nabywcę przedmiotu ubezpieczenia przechodzą także obowiązki, jakie ciążyły na zbywcy, chyba że strony za zgodą PZU SA umówiły się inaczej. Pomimo tego przejścia obowiązków zbywca odpowiada solidarnie z nabywcą za zapłatę składki przypadającej za czas do chwili przejścia przedmiotu ubezpieczenia na nabywcę.
3. W razie przeniesienia własności przedmiotu ubezpieczenia w okresie ubezpieczenia na bank (przewłaszczenie na zabezpieczenie) przeniesienie prawa z umowy ubezpieczenia nie wymaga zgody PZU SA.
4. Przepisy ust. 1 i 2 nie mają zastosowania do przenoszenia wierzytelności, jakie powstały lub mogą powstać wskutek zajścia przewidzianego w umowie wypadku.

§ 14

1. Ochrona ubezpieczeniowa wygasa:
 - 1) wraz z upływem okresu ubezpieczenia wskazanego w dokumencie ubezpieczenia,
 - 2) z chwilą przejścia przedmiotu ubezpieczenia na nabywcę, jeżeli prawa wynikające z umowy ubezpieczenia nie zostały przeniesione na nabywcę przedmiotu ubezpieczenia – w zakresie dotyczącym tego przedmiotu ubezpieczenia,
 - 3) z dniem doręczenia oświadczenia PZU SA o wypowiedzeniu umowy ze skutkiem natychmiastowym w przypadku, gdy PZU SA ponosi odpowiedzialność jeszcze przed zapłaceniem składki lub jej pierwszej raty, a składka lub jej pierwsza rata nie została zapłacona w terminie,
 - 4) z upływem 7 dni od dnia otrzymania od PZU SA pisma z wezwaniem do zapłaty kolejnej raty składki wysłanego po upływie terminu jej płatności z zagrożeniem, że brak zapłaty w terminie 7 dni spowoduje ustanie odpowiedzialności,
 - 5) w przypadkach określonych w § 11 ust. 2, § 12, § 15 i § 17 ust. 3,

- 6) z chwilą wyczerpania sumy ubezpieczenia, o którym mowa w § 24 ust. 14 – w odniesieniu do danego przedmiotu ubezpieczenia.
2. W przypadku wygaśnięcia ochrony ubezpieczeniowej przed upływem okresu, na jaki została zawarta umowa, Ubezpieczającemu przysługuje zwrot składki za okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej, z zastrzeżeniem ust. 3. Okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej liczony jest począwszy od następnego dnia po wygaśnięciu tej ochrony.
3. Zwrot składki nie przysługuje, gdy wygaśnięcie ochrony ubezpieczeniowej jest następstwem:
 - 1) jej wykorzystania w związku z wyczerpaniem sumy ubezpieczenia wskutek wypłaty odszkodowania lub odszkodowań;
 - 2) w ubezpieczeniu na sumę stałą – utraty lub zniszczenia przedmiotu ubezpieczenia wskutek wypadku ubezpieczeniowego, z tytułu którego przyznane zostało odszkodowanie w wysokości sumy ubezpieczenia.

§ 15

W razie ujawnienia okoliczności, która pociąga za sobą istotną zmianę prawdopodobieństwa wypadku, każda ze stron może żądać odpowiedniej zmiany wysokości składki przy uwzględnieniu taryfy składek obowiązującej w PZU SA dla niniejszego ubezpieczenia, poczynając od chwili, w której zaszła ta okoliczność, nie wcześniej jednak niż od początku bieżącego okresu ubezpieczenia. W razie zgłoszenia takiego żądania druga strona może w terminie 14 dni wypowiedzieć umowę ze skutkiem natychmiastowym.

Prawa i obowiązki stron

§ 16

1. Ubezpieczający obowiązany jest podać do wiadomości PZU SA wszystkie znane sobie okoliczności, o które PZU SA zapytywał w formularzu oferty albo przed zawarciem umowy w innych pismach. Jeżeli Ubezpieczający zawiera umowę przez przedstawiciela, obowiązek ten ciąży również na przedstawicielu i obejmuje ponadto okoliczności jemu znane. W razie zawarcia przez PZU SA umowy ubezpieczenia mimo braku odpowiedzi na poszczególne pytania, pominięte okoliczności uważa się za nieistotne.
2. W czasie trwania umowy ubezpieczenia Ubezpieczający bądź przedstawiciel obowiązany jest zgłaszać zmiany okoliczności wymienionych w ustępie poprzedzającym. Ubezpieczający bądź przedstawiciel obowiązany jest zawiadamiać o tych zmianach PZU SA niezwłocznie po otrzymaniu o nich wiadomości.
3. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek obowiązki określone w ustępach poprzedzających spoczywają zarówno na Ubezpieczającym, jak i na Ubezpieczonym, chyba że Ubezpieczony nie wiedział o zawarciu umowy na jego rachunek.
4. PZU SA nie ponosi odpowiedzialności za skutki okoliczności, które z naruszeniem ustępów poprzedzających nie zostały podane do jego wiadomości. Jeżeli do naruszenia ustępów poprzedzających doszło z winy umyślnej, w razie wątpliwości przyjmuje się, że wypadek przewidziany umową i jego następstwa są skutkiem okoliczności, o których mowa w zdaniu poprzedzającym.

§ 17

1. Ubezpieczony obowiązany jest:
 - 1) prowadzić ewidencję ubezpieczonego mienia,

- 2) umożliwić PZU SA dokonanie lustracji ubezpieczonego mienia oraz zapoznanie się z dokumentami mającymi związek z umową ubezpieczenia w celu oceny ryzyka ubezpieczeniowego oraz sformułowania ewentualnych rekomendacji i zaleceń dotyczących kontroli tego ryzyka.
2. Ubezpieczony obowiązany jest także:
 - 1) przestrzegać ogólnie obowiązujących lub dodatkowo zastrzeżonych w umowie ubezpieczenia przepisów bezpieczeństwa mających na celu zapobieganie powstaniu szkody, w szczególności przepisów o ochronie przeciwpożarowej, o budowie i eksploatacji urządzeń technicznych oraz wykonywaniu dozoru technicznego nad tymi urządzeniami,
 - 2) w przypadku ubezpieczenia mienia od następstw szkód wodociągowych:
 - a) dbać o konserwację przewodów i urządzeń doprowadzających i odprowadzających wodę lub inne płyny (wodociągowych, kanalizacyjnych, centralnego ogrzewania i innych). Wszelkie inwestycje i przeróbki niezbędne w ocenie rzeczoznawców lub w świetle obowiązujących przepisów do właściwej konserwacji i prawidłowego działania przewodów i urządzeń, muszą być wykonane niezwłocznie,
 - b) Ubezpieczony obowiązany jest także zastosować w terminie właściwe środki ochronne w celu zabezpieczenia przed mrozem przewodów i urządzeń służących do rozprowadzania wody,
 - 3) dokonywać konserwacji przedmiotu ubezpieczenia i przechowywać go w sposób zgodny z zaleceniami producenta i wymogami technicznymi.

3. Nieprzestrzeganie przez Ubezpieczonego obowiązków, o których mowa w ust. 2, stanowi ważny powód wypowiedzenia umowy ubezpieczenia w rozumieniu art. 812 § 5 kodeksu cywilnego i PZU SA może wypowiedzieć umowę na tej podstawie za 14-dniowym okresem wypowiedzenia.
4. W razie naruszenia z winy umyślnej lub wskutek rażącego niedbalstwa obowiązków, o których mowa w ust. 2, PZU SA jest wolny od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu, chyba że w razie rażącego niedbalstwa zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności,

§ 18

1. Ubezpieczający lub Ubezpieczony ma obowiązek zawiadomienia PZU SA o zaistniałym wypadku ubezpieczeniowym w terminie 24 godzin od jego zajścia. Jeżeli koniec terminu do wykonania czynności przypada na dzień ustawowo wolny od pracy, termin upływa następnego dnia roboczego.
2. W razie naruszenia z winy umyślnej lub z rażącego niedbalstwa obowiązku, o którym mowa w ust. 1, PZU SA może odpowiednio zmniejszyć odszkodowanie, jeżeli naruszenie przyczyniło się do zwiększenia szkody lub uniemożliwiło PZU SA ustalenie okoliczności i skutków wypadku.
3. Skutki braku zawiadomienia PZU SA o wypadku nie następują, jeżeli PZU SA w terminie, o którym mowa w ust. 1, otrzymał wiadomość o okolicznościach, które należało podać do jego wiadomości.
4. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek obowiązek, o którym mowa w ust. 1, obciąża także Ubezpieczonego, chyba że Ubezpieczony nie wie o zawarciu umowy na jego rachunek. Postanowienia ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

§ 19.

1. W razie zajścia wypadku ubezpieczeniowego Ubezpieczający lub Ubezpieczony obowiązany jest użyć dostępnych mu środków w celu ratowania przedmiotu ubezpieczenia oraz zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów.
2. W razie zajścia wypadku ubezpieczeniowego Ubezpieczający lub Ubezpieczony obowiązany jest zabezpieczyć możliwość dochodzenia roszczeń odszkodowawczych wobec osób odpowiedzialnych za szkodę.
3. Jeżeli Ubezpieczający umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa nie zastosował środków określonych w ust. 1, PZU SA jest wolny od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu.
4. W razie ubezpieczenia na cudzy rachunek postanowienia ust. 1–4 stosuje się również do Ubezpieczonego.

§ 20.

1. W przypadku wystąpienia szkody Ubezpieczający lub Ubezpieczony obowiązany ponadto jest:
 - 1) wraz z zawiadomieniem o zaistniałym wypadku ubezpieczeniowym, jednakże nie później niż w ciągu 24 godzin od chwili uzyskania wiadomości o szkodzie, powiadomić PZU SA o jej wystąpieniu, podając co najmniej jej przyczynę i rozmiar. Jeżeli koniec terminu do wykonania czynności przypada na dzień ustawowo wolny od pracy, termin upływa dnia następnego,
 - 2) zawiadomić jednostkę policji o każdym wypadku pożaru o większych rozmiarach w ubezpieczonym mieniu, a także o każdej szkodzie mogącej powstać wskutek przestępstwa,
 - 3) pozostawić bez dokonywania zmian miejsce szkody do czasu oględzin przez przedstawiciela PZU SA, chyba że dokonanie zmian jest niezbędne w celu zabezpieczenia mienia pozostałego po szkodzie lub zmniejszenia rozmiaru szkody. PZU SA nie może powoływać się na ten zakaz, jeżeli nie rozpoczął czynności likwidacyjnych w terminie uzgodnionym z Ubezpieczonym,
 - 4) udzielić przedstawicielowi PZU SA pomocy i wyjaśnień w ustalaniu okoliczności powstania szkody, jej przedmiotu i rozmiaru,
 - 5) sporządzić na własny koszt i przedstawić PZU SA w uzgodnionym terminie i formie, rachunek szkody wraz z dokumentacją źródłową stanowiącą podstawę sporządzenia rachunku szkody.
2. Wykonanie obowiązków, o których mowa w ust. 1 oraz w § 17 ust. 1 niezbędne jest do ustalenia odpowiedzialności PZU SA.

§ 21.

1. PZU SA jest obowiązany:
 - 1) po otrzymaniu zawiadomienia o zajściu zdarzenia losowego objętego ochroną ubezpieczeniową, w terminie 7 dni od dnia otrzymania tego zawiadomienia, do poinformowania o tym Ubezpieczającego i Ubezpieczonego, jeżeli nie są oni osobami występującymi z tym zawiadomieniem oraz przystąpić do przeprowadzenia postępowania dotyczącego ustalenia stanu faktycznego zdarzenia, zasadności zgłoszonych roszczeń i wysokości odszkodowania, a także poinformowania osoby występującej z roszczeniem – pisemnie lub w inny sposób, na który osoba ta wyraziła zgodę – jakie dokumenty są potrzebne do ustalenia odszkodowania,
 - 2) jeżeli w terminach określonych w § 26 ust. 1 i 2 nie wypłaci odszkodowania, do pisemnego zawiadomienia osoby zgłaszającej roszczenie o przyczynach niemożności zaspokojenia jej roszczeń w całości lub

w części, a także do wypłacenia bezspornej części odszkodowania,

- 3) jeżeli odszkodowanie nie przysługuje lub przysługuje w innej wysokości, niż określona w zgłoszonym roszczeniu, do poinformowania o tym pisemnie osoby występującej z roszczeniem, w terminach o których mowa w § 26 ust.1 i 2, wskazując na okoliczności oraz podstawę prawną uzasadniającą całkowitą lub częściową odmowę wypłaty odszkodowania – informacja ta powinna zawierać pouczenie o możliwości dochodzenia roszczeń na drodze sądowej,
 - 4) do udostępniania osobom, o których mowa w pkt 1, informacji i dokumentów, które miały wpływ na ustalenie odpowiedzialności odszkodowawczej PZU SA i wysokości odszkodowania; osoby te mogą żądać pisemnego potwierdzenia od PZU SA udostępnionych informacji i sporządzania na swój koszt kserokopii dokumentów i potwierdzenia ich zgodności z oryginałem przez PZU SA,
 - 5) na żądanie Ubezpieczającego, Ubezpieczonego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia do udostępnienia posiadanych przez siebie informacji związanych z wypadkiem lub zdarzeniem, będącym podstawą ustalenia odpowiedzialności PZU SA oraz ustalenia okoliczności wypadków i zdarzeń losowych, jak również wysokości odszkodowania.
2. Jeżeli dokonywane są oględziny miejsca szkody, PZU SA przeprowadza je protokólnie z udziałem Ubezpieczonego lub jego przedstawiciela, z którym powinien uzgodnić datę każdej czynności likwidacyjnej wymagającej badań na miejscu szkody.

§ 22.

1. W przypadku zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek (na rachunek Ubezpieczonego) zarzut mający wpływ na odpowiedzialność PZU SA, może on podnieść również przeciwko Ubezpieczonemu.
2. W przypadku zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek, Ubezpieczony może żądać, by PZU SA udzielił mu informacji o postanowieniach zawartej umowy oraz ogólnych warunków ubezpieczenia w zakresie, w jakim dotyczą praw i obowiązków Ubezpieczonego.

Ustalenie wysokości szkody

§ 23.

1. Jako wysokość szkody przyjmuje się:
 - 1) przy ubezpieczeniu w wartości odtworzeniowej lub księgowej brutto, z zastrzeżeniem postanowień ust. 2:
 - a) dla budynków i budowli – wartość kosztów odbudowy lub remontu potwierdzonych kosztorysem przedłożonym przez poszkodowanego, określonych zgodnie z zasadami kalkulacji i ustalania cen robót budowlanych stosowanymi w budownictwie – przy uwzględnieniu dotychczasowych wymiarów, konstrukcji, materiałów i wyposażenia budynku,
 - b) dla maszyn, urządzeń, aparatów technicznych, wyposażenia i niskocennych składników majątku – wartość kosztów zakupu tego samego rodzaju, typu i mocy produkcyjnej nowej maszyny, aparatu, urządzenia, środka transportu albo wartość kosztów naprawy, z uwzględnieniem kosztów (jeżeli występują) transportu, demontażu i montażu oraz cła i innych tego typu opłat. Wartość kosztów naprawy lub wymiany powinna być udokumentowana fakturą/rachunkiem;

- 2) przy ubezpieczeniu w wartości rzeczywistej – wartość kosztów określonych w pkt.1, z uwzględnieniem stopnia technicznego zużycia do dnia szkody zniszczonego lub uszkodzonego mienia;
- 3) przy ubezpieczeniu w wartości technicznej:
 - a) dla budynków i budowli – wartość materiałów nadających się do dalszego użytku,
 - b) dla maszyn, aparatów i urządzeń technicznych – wartość złomu.
2. Jeżeli wynikająca z ewidencji księgowej wartość ewidencyjna danego mienia będzie niższa od wartości odtworzeniowej, wysokość szkody określona zostaje w takiej proporcji, jaka istnieje pomiędzy wartością księgową brutto a wartością odtworzeniową tego mienia.
3. Jako wysokość szkody w środkach obrotowych przyjmuje się wartość kosztów ich zakupu lub wytworzenia według cen z dnia szkody, udokumentowaną rachunkiem zakupu lub kalkulacją kosztów wytworzenia.
4. Jako wysokość szkody w mieniu osób trzecich przyjmuje się wartość kosztów zakupu tego mienia pomniejszonych o stopień technicznego zużycia (wartość rzeczywistą) lub wartość kosztów naprawy uszkodzonego mienia według cen z dnia szkody, powiększonych o udowodnioną wartość nakładów Ubezpieczonego, a w przypadku sprzedaży komisowej – z potrąceniem prowizji komisowej.
5. Jako wysokość szkody przyjmuje się:
 - 1) dla krajowych i zagranicznych znaków pieniężnych (gotówki) – ich wartość nominalną (wartość nominalną waluty obcej przelicza się na złote według średniego kursu NBP z dnia szkody);
 - 2) dla dokumentów zastępujących w obrocie gotówkę – osiągalną cenę sprzedaży z dnia szkody;
 - 3) dla złota, srebra i wyrobów z tych metali, kamieni szlachetnych, pereł, bursztynu, a także platyny i innych metali z grupy platynowców – wysokość kosztów zakupu lub wytworzenia według cen z dnia szkody.
6. Wysokość szkody w mieniu osobistym pracowników zatrudnionych u Ubezpieczonego ustala się w przypadku jego zniszczenia lub utraty według cen zakupu z dnia szkody lub według kosztów naprawy uszkodzonego mienia.
7. Jako wysokość szkody w nakładach adaptacyjnych przyjmuje się wysokość kosztów niezbędnych do przywrócenia stanu przed szkodą, w granicach zadeklarowanej przez Ubezpieczającego sumy ubezpieczenia.
8. Koszty odbudowy, remontu, naprawy, wytworzenia i ceny nabycia, o których mowa w poprzednich ustępach, odnoszą się do cen z dnia szkody i nie obejmują podatku VAT, o ile poszkodowany posiada możliwość odliczenia tego podatku zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- 3) zmniejsza się o wartość pozostałości, które mogą być przeznaczone do dalszego użytku, przeróbki, odbudowy lub sprzedaży,
- 4) zwiększa się o udokumentowane przez Ubezpieczonego koszty określone w § 6.
3. Odszkodowanie nie uwzględnia:
 - 1) wartości naukowej, kolekcjonerskiej, zabytkowej, artystycznej lub pamiątkowej,
 - 2) zwiększonych kosztów wynikających z braku części zamiennych lub materiałów potrzebnych do przywrócenia stanu istniejącego przed szkodą,
 - 3) kosztów napraw prowizorycznych, jeżeli łączne koszty napraw prowizorycznych i końcowych przewyższają koszty pojedynczej naprawy końcowej,
 - 4) kosztów wszelkich modernizacji lub ulepszeń przedmiotu szkody,
 - 5) kosztów poniesionych na odkażenie pozostałości po szkodzie, usunięcie zanieczyszczeń gleby, wody i powietrza oraz rekultywację gruntów, z zastrzeżeniem § 5 ust. 3.
4. W przypadku ubezpieczenia mienia w wartości odtworzeniowej, podstawę ustalenia wysokości odszkodowania stanowi wartość odtworzenia pod warunkiem przystąpienia do odbudowy lub naprawienia mienia i faktycznego poniesienia przez Ubezpieczonego kosztów z tego tytułu. Jeżeli Ubezpieczony zrezygnuje z odkupienia lub odstąpi od odbudowy bądź naprawienia mienia, o czym ma obowiązek powiadomić PZU SA, odszkodowanie zostanie wypłacone w kwocie odpowiadającej wartości rzeczywistej.
5. Jeżeli odbudowa, remont, naprawa lub wymiana uszkodzonego mienia jest wykonywana przez Ubezpieczonego we własnym zakresie, PZU SA ustala odszkodowanie w wartości udokumentowanych kosztów materiałów i robocizny poniesionych w celu naprawy powiększonych o uzasadnione związkiem ze szkodą inne koszty w wysokości nie więcej niż 15% kosztów materiałów i robocizny. Całkowity koszt odbudowy, remontu, naprawy lub wymiany nie powinien być wyższy od średniego kosztu, jaki byłby poniesiony w przypadku odbudowy, remontu, naprawy lub wymiany dokonywanej przez firmę zewnętrzną.
6. Jeżeli odbudowa, remont, naprawa lub wymiana wykonywana jest przez firmę zewnętrzną i jej koszt w istotny sposób różni się od ustaleń dotyczących wysokości szkody, dokonanych przez PZU SA na podstawie analizy cen funkcjonujących na rynku usług oferowanych przez inne firmy zewnętrzne, PZU SA może przedstawione przez daną firmę zewnętrzną rachunki kosztów odbudowy, remontu naprawy lub wymiany odpowiednio zweryfikować do średnich cen osiągalnych na rynku.
7. Wysokość odszkodowania za mienie osobiste pracowników ustala się w kwocie odpowiadającej rozmiarowi szkody z zastrzeżeniem, że w odniesieniu do mienia jednego pracownika – do wysokości nie przekraczającej kwoty zadeklarowanej wartości mienia na jednego pracownika.
8. Przy ustalaniu wysokości odszkodowania uwzględnia się rachunek szkody sporządzony przez Ubezpieczonego oraz okoliczności powstania szkody i stan faktyczny stwierdzone protokołem szkody przez przedstawiciela PZU SA przy współudziale Ubezpieczonego. Jeżeli rozmiar szkody podany przez Ubezpieczającego w rachunku szkody w istotny sposób różni się od ustaleń dokonanych przez PZU SA, podstawę ustalenia wysokości odszkodowania stanowi stwierdzony stan faktyczny.
9. Jeżeli suma ubezpieczenia przewyższa wartość odtworzeniową lub wartość rzeczywistą mienia (ubezpieczenie powyżej wartości), PZU SA odpowiada tylko do odtworzeniowej albo rzeczywistej wartości przedmiotu szkody.

Ustalenie wysokości odszkodowania

§ 24.

1. Wysokość odszkodowania ustala się w kwocie odpowiadającej rozmiarowi szkody ustalonemu zgodnie z zasadami określonymi w § 23, z zastrzeżeniem dalszych postanowień niniejszego paragrafu.
2. Odszkodowanie ustala się w kwocie odpowiadającej wysokości szkody, z tym że wysokość odszkodowania:
 - 1) ustalona według kosztów remontu, naprawy lub wymiany nie może przekroczyć sumy ubezpieczenia przedmiotu szkody,
 - 2) nie obejmuje marży naliczonej przez Ubezpieczonego oraz wartości ubytków w granicach obowiązujących norm,

10. W sytuacji, kiedy wskazana w umowie ubezpieczenia suma ubezpieczenia jest niższa, niż wartość mienia w dniu powstania szkody będąca podstawą do ustalenia sumy ubezpieczenia (niedoubezpieczenie):
 - 1) w przypadku zaistnienia szkody częściowej – odszkodowanie zmniejsza się w takim stosunku, w jakim pozostaje zadeklarowana suma ubezpieczenia do wartości odtworzeniowej albo rzeczywistej mienia w zależności od wartości mienia zadeklarowanej do ubezpieczenia z zastrzeżeniem § 23 ust. 2. W takim samym stosunku zmniejszane są koszty, o których mowa w § 6, również w przypadku, gdy poniesione zostały na polecenie PZU SA;
 - 2) w przypadku zaistnienia szkody całkowitej – odszkodowanie ogranicza się do wysokości sumy ubezpieczenia mienia będącego przedmiotem szkody.
11. W celu ustalenia czy występuje niedoubezpieczenie, poprawność zadeklarowanych sum ubezpieczenia będzie weryfikowana na podstawie zasad, o których mowa w ust. 10, oddzielnie dla poszczególnych grup mienia, z zastrzeżeniem postanowień § 8 ust. 4.
12. Obniżenie wysokości odszkodowania, o której mowa w ust. 10, nie ma zastosowania:
 - 1) w ubezpieczeniach na sumy zmienne i na pierwsze ryzyko,
 - 2) jeżeli wysokość szkody nie przekracza 20% sumy ubezpieczenia danego przedmiotu ubezpieczenia,
 - 3) jeżeli wartość przedmiotu ubezpieczenia w dniu szkody nie przekracza 110% sumy ubezpieczenia tego przedmiotu.
13. W przypadku zadeklarowania przez Ubezpieczającego franszyzy redukcyjnej, kwotę odszkodowania ustaloną zgodnie z w/w postanowieniami pomniejsza się o kwotę tej franszyzy.
14. Z chwilą wypłaty odszkodowania w ubezpieczeniu na pierwsze ryzyko suma ubezpieczenia określona w polisie dla mienia wymienionego w § 8 ust.1 pkt. 3 zostaje pomniejszona o wysokość wypłaconego odszkodowania (zasada wyczerpywania sumy ubezpieczenia).
15. W przypadku, o którym mowa w ust. 14, Ubezpieczający może uzupełnić sumę ubezpieczenia za opłatą składki uzupełniającej. W przypadku uzupełnienia sumy ubezpieczenia podwyższona suma stanowi podstawę ustalenia granicy odpowiedzialności PZU SA od dnia następnego po zapłaceniu uzupełniającej składki.

Postępowanie rzeczoznawców

§ 25.

1. Zarówno Ubezpieczony jak i PZU SA mogą powoływać rzeczoznawców w celu ustalenia przyczyny i wysokości szkody.
2. W razie rozbieżności w opiniach rzeczoznawców Ubezpieczony jak i PZU SA mogą powołać rzeczoznawcę opiniującego, który na podstawie przedłożonych do wglądu ekspertyz i własnej oceny stanu faktycznego wydaje opinię.
3. Każdy z podmiotów, o których mowa w ust. 1, ponosi koszty rzeczoznawcy, którego powołał. Koszty trzeciego rzeczoznawcy (opiniującego) ponoszone są po połowie.

Wypłata odszkodowania

§ 26.

1. PZU SA wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni, licząc od daty otrzymania zawiadomienia o wypadku ubezpieczeniowym.

2. Jeżeli, w terminie określonym w ust. 1, wyjaśnienie okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności PZU SA albo wysokości odszkodowania okazało się niemożliwe, odszkodowanie powinno być wypłacone w ciągu 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe. Jednakże bezsporną część odszkodowania PZU SA wypłaca w terminie określonym w ust. 1.

Zabezpieczenie praw regresowych

§ 27.

1. Z dniem wypłaty przez PZU SA odszkodowania roszczenia Ubezpieczonego przeciwko osobie trzeciej odpowiedzialnej za szkodę przechodzą z mocy prawa na PZU SA do wysokości zapłaconego odszkodowania. Jeżeli PZU SA pokrył tylko część szkody, Ubezpieczonemu przysługuje co do pozostałej części pierwszeństwo zaspokojenia przed roszczeniami PZU SA.
2. Nie przechodzą na PZU SA roszczenia Ubezpieczonego przeciwko osobom, z którymi Ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym.
3. Ubezpieczający lub Ubezpieczony obowiązany jest zabezpieczyć prawa regresowe, a także udzielić PZU SA wszelkiej pomocy dostarczając informacji oraz innych dokumentów niezbędnych do skutecznego dochodzenia roszczeń regresowych. Jeżeli Ubezpieczony bez zgody PZU SA zrzekł się roszczenia przeciwko osobie trzeciej odpowiedzialnej za szkodę, PZU SA może odmówić odszkodowania lub je zmniejszyć. Jeżeli zrzeczenie się lub ograniczenie roszczenia zostanie ujawnione po wypłaceniu odszkodowania, PZU SA może zażądać od Ubezpieczonego zwrotu całości lub części wypłaconego odszkodowania.
4. W razie uzyskania informacji o przedmiotach zaginionych lub skradzionych, Ubezpieczający lub Ubezpieczony obowiązany jest zawiadomić o tym niezwłocznie policję i PZU SA oraz uczestniczyć w czynnościach zmierzających do rozpoznania i odzyskania tych przedmiotów. W razie odzyskania utraconych przedmiotów Ubezpieczony jest obowiązany przyjąć je z powrotem. Jeżeli Ubezpieczony odzyskał przedmioty w stanie niezmiennym, PZU SA wolny jest od obowiązku wypłaty odszkodowania, a w razie gdy odszkodowanie zostało wypłacone, Ubezpieczony jest obowiązany niezwłocznie zwrócić PZU SA wypłaconą kwotę. W razie odzyskania przedmiotów w stanie uszkodzonym lub niekompletnym, zwrotowi podlega kwota odpowiadająca wartości przedmiotu w dniu odzyskania.

Podwójne ubezpieczenie

§ 28.

1. Jeżeli ten sam przedmiot ubezpieczenia w tym samym czasie jest ubezpieczony od tego samego ryzyka u dwóch lub więcej ubezpieczycieli na sumy, które łącznie przewyższają jego wartość ubezpieczeniową, Ubezpieczony nie może żądać świadczenia przenoszącego wysokość szkody. Między ubezpieczycielami każdy z nich odpowiada w takim stosunku, w jakim przyjęta przez niego suma ubezpieczenia pozostaje do łącznych sum wynikających z podwójnego lub wielokrotnego ubezpieczenia.
2. Jeżeli w którejkolwiek z umów ubezpieczenia, o jakich mowa w ust. 1, uzgodniono, że suma wypłacona przez ubezpieczyciela z tytułu ubezpieczenia może być wyższa od poniesionej szkody, zapłaty świadczenia w części

przenoszącej wysokość szkody Ubezpieczony może żądać tylko od tego ubezpieczyciela. W takim przypadku dla określenia odpowiedzialności między ubezpieczycielami należy przyjąć, że suma ubezpieczenia równa jest wartości ubezpieczeniowej.

Właściwość sądu

§ 29.

Powództwo o roszczenia wynikające z umów ubezpieczenia można wytoczyć albo według przepisów o właściwości ogólnej albo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub siedziby Ubezpieczającego, Ubezpieczonego lub Uprawnionego z umowy ubezpieczenia.

Postanowienia końcowe

§ 30.

1. Ubezpieczającemu, Ubezpieczonemu lub uprawnionemu z umowy ubezpieczenia przysługuje prawo do wniesienia

Andrzej Klesyk

Prezes Zarządu
Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń
Spółka Akcyjna

pisemnej skargi bądź zażalenia, dotyczących realizacji przez PZU SA umowy ubezpieczenia. Z zastrzeżeniem ust. 2 adresatem skargi lub zażalenia oraz właściwym do ich rozpatrzenia jest jednostka organizacyjna nadzorująca jednostkę, której skarga dotyczy lub inna jednostka wskazana przez PZU SA. Skargę lub zażalenie składa się na piśmie za pośrednictwem jednostki, której skarga dotyczy.

2. W przypadku skargi lub zażalenia dotyczących likwidacji szkód, jednostką właściwą do ich rozpatrzenia jest Regionalne Centrum Likwidacji Szkód właściwe ze względu na miejsce likwidacji szkody.
3. PZU SA udziela odpowiedzi na skargę lub zażalenie na piśmie w terminie 30 dni od dnia otrzymania skargi lub zażalenia.
4. Niezależnie od uprawnień, o których mowa w ust. 1 i 2, Ubezpieczającemu, Ubezpieczonemu lub uprawnionemu z umowy ubezpieczenia przysługuje prawo wniesienia skargi do Rzecznika Ubezpieczonych.
5. OWU w niniejszym brzmieniu mają zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych począwszy od dnia 1 kwietnia 2011 r.

Witold Jaworski

Członek Zarządu
Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń
Spółka Akcyjna

Załącznik do ogólnych warunków ubezpieczenia mienia od ognia i innych żywiołów dla małych i średnich przedsiębiorców

ustalonych uchwałą nr UZ/562/2008 Zarządu Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej z dnia 6 listopada 2008 r. ze zmianami ustalonymi uchwałą nr UZ/430/2010 z dnia 8 grudnia 2010 r.

Klauzule dodatkowe

1. Klauzula ubezpieczenia przepięć

Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU oraz pod warunkiem opłacenia przez Ubezpieczającego dodatkowej składki ustala się, co następuje:

- 1) W odniesieniu do maszyn, urządzeń i instalacji elektrycznych oraz elektronicznych rozszerza się zakres ubezpieczenia o szkody powstałe wskutek przepięcia w rozumieniu postanowień § 2 pkt 26 OWU.
- 2) PZU SA ponosi odpowiedzialność do wysokości sumy ubezpieczenia każdej dotkniętej szkodą maszyny, urządzenia i instalacji, jednak łączne odszkodowanie nie może przekroczyć podanego w umowie ubezpieczenia limitu odpowiedzialności na jedno i wszystkie zdarzenia.
- 3) Odpowiedzialność za szkody powstałe w wyniku przepięć ograniczona jest do limitu na jedno i wszystkie zdarzenia podanego w umowie ubezpieczenia.
- 4) Limit odpowiedzialności ulega pomniejszeniu o kwotę odszkodowania wypłaconego z tytułu ubezpieczenia, o którym mowa w niniejszej klauzuli. Ubezpieczający może uzupełnić wysokość limitu odpowiedzialności opłacając składkę uzupełniającą. W przypadku uzupełnienia limitu odpowiedzialności podwyższony limit stanowi granicę odpowiedzialności PZU SA od dnia następnego po zapłaceniu składki uzupełniającej.
- 5) W przypadku maszyn i urządzeń elektrycznych i elektronicznych PZU SA ponosi odpowiedzialność pod warunkiem posiadania zabezpieczeń przeciwprzepięciowych, które muszą być zainstalowane, sprawne i konserwowane zgodnie z zaleceniami producentów sprzętu oraz urządzeń zabezpieczających.
- 6) Z zakresu ochrony ubezpieczeniowej przewidzianego niniejszą klauzulą wyłączone są szkody:
 - a) we wszelkiego rodzaju licznikach oraz miernikach (woltomierzach, amperomierzach itp.),
 - b) we wszelkiego rodzaju bezpiecznikach, wkładkach topikowych bezpieczników elektrycznych, stycznikach, odgromnikach, żarówkach, grzejnikach, lampach itp.,
 - c) w maszynach i urządzeniach, w których – w okresie poprzedzającym szkodę – nie przeprowadzono okresowego badania eksploatacyjnego (ogłędzin i przeglądu) stosownie do obowiązujących przepisów lub zaleceń producentów,
 - d) powstałe w czasie naprawy oraz podczas prób dokonywanych na maszynach i urządzeniach, z wyjątkiem prób dokonywanych w związku z okresowymi badaniami eksploatacyjnymi (ogłędzinami i przeglądami).

2. Klauzula ubezpieczenia towarów od rozmrożenia

Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU oraz pod warunkiem opłacenia przez Ubezpieczającego dodatkowej składki ustala się, co następuje:

- 1) W odniesieniu do towarów przechowywanych w urządzeniach chłodniczych w temperaturze co najmniej minus 180C (stopni Celsjusza), zakres ubezpieczenia zostaje rozszerzony o szkody powstałe wskutek rozmrożenia w rozumieniu postanowień § 2 pkt 27 OWU.
- 2) Ubezpieczeniem nie są objęte szkody powstałe wskutek niewłaściwego przechowywania towarów, mechanicznego uszkodzenia ich opakowań oraz przepięć wewnętrznych w instalacji wewnętrznej.
- 3) Odpowiedzialność za szkody powstałe w wyniku rozmrożenia ograniczona jest do limitu na jedno i wszystkie zdarzenia podanego w umowie ubezpieczenia.
- 4) Limit odpowiedzialności ulega pomniejszeniu o kwotę odszkodowania wypłaconego z tytułu ubezpieczenia, o którym mowa w niniejszej klauzuli. Ubezpieczający może uzupełnić wysokość limitu odpowiedzialności opłacając składkę uzupełniającą. W przypadku uzupełnienia limitu odpowiedzialności podwyższony limit stanowi granicę odpowiedzialności PZU SA od dnia następnego po zapłaceniu składki uzupełniającej.

3. Klauzula ubezpieczenia od dewastacji

Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU oraz pod warunkiem opłacenia przez Ubezpieczającego dodatkowej składki ustala się, co następuje:

- 1) Niniejszą klauzulą objęte jest od zniszczenia lub uszkodzenia wskutek dewastacji w rozumieniu postanowień § 2 pkt 5 OWU następujące mienie:
 - a) budynki lub lokale i znajdujące się w nich mienie (z wyłączeniem wartości pieniężnych),
 - b) przedmioty zamocowane na zewnątrz budynków takie jak: anteny, oświetlenie, markizy, szyldy, zadasznienia, urządzenia stanowiące osprzęt do różnych instalacji,
 - c) obiekty małej architektury takie jak: lampy oświetleniowe, murki ogrodowe, grille murowane, fontanny, baseny, pergole, altany, urządzenia sportowe służące do rekreacji, piaskownice, śmietniki, huśtawki, drabinki i inne wyposażenie placów zabaw.
- 2) Odpowiedzialność za szkody powstałe w wyniku dewastacji w mieniu, o którym mowa w pkt 1 lit a, ograniczona jest do limitu na jedno i wszystkie zdarzenia, podanego w umowie ubezpieczenia.
- 3) Odpowiedzialność za szkody powstałe w wyniku dewastacji w mieniu, o którym mowa w pkt 1 lit b i c, ograniczona jest do limitu odpowiedzialności w wysokości 5.000 zł na wszystkie zdarzenia.
- 4) Ubezpieczeniem nie są objęte szkody:
 - a) polegające na uszkodzeniach w wyniku pomalowania (graffiti itp.),
 - b) w obiektach opuszczonych lub niewykorzystywanych przez okres dłuższy niż 30 dni,
 - c) powstałe wskutek stłuczenia przedmiotów, które mogą zostać ubezpieczone w ramach ubezpieczenia szyb i innych przedmiotów szklanych od stłuczenia (rozbicia) tj. przedmioty stanowiące wyposażenie lub urządzenie budynków/lokalii, w których

prowadzona jest działalność gospodarcza, wykorzystywane zgodnie z ich przeznaczeniem.

- 5) Limit odpowiedzialności ulega pomniejszeniu o kwotę odszkodowania wypłaconego z tytułu ubezpieczenia, o którym mowa w niniejszej klauzuli. Ubezpieczający może uzupełnić wysokość limitu odpowiedzialności opłacając składkę uzupełniającą. W przypadku uzupełnienia limitu odpowiedzialności podwyższony limit stanowi granicę odpowiedzialności PZU SA od dnia następnego po zapłaceniu składki uzupełniającej.

4. Klauzula ubezpieczenia aktów terroryzmu

Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU oraz pod warunkiem opłacenia przez Ubezpieczającego dodatkowej składki ustala się, co następuje:

- 1) Do zakresu ochrony ubezpieczeniowej włącza się szkody powstałe w ubezpieczonym mieniu w wyniku: ognia, eksplozji, upadku statku powietrznego, akcji ratowniczej prowadzonej w związku z tymi zdarzeniami, gdy ryzyka te są następstwem aktów terroryzmu w rozumieniu postanowień § 2 pkt 1 OWU.
- 2) Z zakresu ochrony wyłączone są szkody spowodowane przez konfiskatę lub zniszczenie z nakazu rządu lub jakiegokolwiek organu władzy publicznej,
- 3) W odniesieniu do szkód powstałych w wyniku aktów terroryzmu ustanawia się franszyzę redukcyjną wynoszącą 10% wysokości szkody, nie mniej niż 500 zł.
- 4) Odpowiedzialność za szkody powstałe w wyniku aktów terroryzmu ograniczona jest do limitu na jedno i wszystkie zdarzenia podanego w umowie ubezpieczenia.
- 5) Limit odpowiedzialności ulega pomniejszeniu o kwotę odszkodowania wypłaconego z tytułu ubezpieczenia, o którym mowa w niniejszej klauzuli. Ubezpieczający może uzupełnić wysokość limitu odpowiedzialności opłacając składkę uzupełniającą. W przypadku uzupełnienia limitu odpowiedzialności podwyższony limit stanowi granicę odpowiedzialności PZU SA od dnia następnego po zapłaceniu składki uzupełniającej.

5. Klauzula ubezpieczenia dodatkowych kosztów działalności gospodarczej

Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU oraz pod warunkiem opłacenia przez Ubezpieczającego dodatkowej składki ustala się, co następuje:

- 1) Ochroną ubezpieczeniową objęte są dodatkowe koszty powstałe w związku z zakłóceniem lub przerwą w prowadzonej działalności gospodarczej będącą następstwem szkody w ubezpieczonym mieniu, za którą PZU SA przyjął odpowiedzialność na podstawie ogólnych warunków ubezpieczenia mienia od ognia i innych żywiołów wskutek zajścia jednego z niżej wymienionych ryzyk:
 - a) ognia,
 - b) uderzenia pioruna,
 - c) eksplozji,
 - d) upadku statku powietrznego,
 - e) akcji ratowniczej prowadzonej w związku z zajściem wyżej wymienionych ryzyk oraz innych objętych ochroną na podstawie niniejszej klauzuli.
- 2) Z zastrzeżeniem postanowień pkt 1 na wniosek Ubezpieczającego, za opłatą dodatkowej składki, powyższy zakres ubezpieczenia może zostać rozszerzony

o dodatkowe koszty powstałe w związku z zakłóceniem lub przerwą w prowadzonej działalności gospodarczej będące następstwem szkody w ubezpieczonym mieniu, za którą PZU SA przyjął odpowiedzialność na podstawie ogólnych warunków ubezpieczenia mienia od ognia i innych żywiołów wskutek zajścia jednego z wymienionych ryzyk: powodzi, huraganu, deszczu nawalnego, gradu, lawiny, naporu śniegu lub lodu, trzęsienia ziemi, osuwania i zapadania się ziemi, uderzenia pojazdu, huku ponaddzwiękowego, dymu i sadzy, katastrofy budowlanej, upadku drzew lub budowli lub następstw szkód wodociągowych.

- 3) Ubezpieczenie obejmuje niezbędne i ekonomicznie uzasadnione koszty poniesione przez Ubezpieczonego w celu kontynuowania działalności gospodarczej w okresie od powstania szkody w mieniu do czasu przywrócenia technicznej gotowości przedsiębiorstwa do prowadzenia działalności w poprzednim zakresie i miejscu, jednak nie dłuższym niż 6 miesięcy (tzw. ubezpieczony okres ponoszenia kosztów).
- 4) Kosztami objętymi ubezpieczeniem są udokumentowane fakturami:
 - a) koszty przeniesienia mienia do innej lokalizacji,
 - b) koszty użytkowania obcych pomieszczeń (lokali), budynków i działek,
 - c) koszty użytkowania zastępczych maszyn i urządzeń,
 - d) dodatkowe koszty pracy, w szczególności godziny nadliczbowe, dodatki za pracę w nocy, niedziele i święta, koszty zatrudnienia dodatkowych pracowników na okres do momentu przywrócenia normalnego toku działalności,
 - e) koszty poinformowania klientów o zmianie lokalizacji nowego lub zastępczego lokalu w sposób zwyczajowo przyjęty.
- 5) PZU SA ponosi także odpowiedzialność za dodatkowe koszty zaistniałe w związku z zakłóceniem lub przerwą w prowadzonej działalności gospodarczej będące następstwem szkody w ubezpieczonym mieniu, której wartość nie przekracza kwoty franszyzy integralnej lub redukcyjnej ustalonej w umowie ubezpieczenia mienia od ognia i innych żywiołów dla ubezpieczenia tego mienia.
- 6) Odpowiedzialność za szkody powstałe z tytułu ryzyka objętego niniejszą klauzulą ograniczona jest do limitu na jedno i wszystkie zdarzenia podanego w umowie ubezpieczenia.
- 7) W przypadku wypłaty odszkodowania z tytułu ubezpieczenia dodatkowych kosztów w/w limit ulega pomniejszeniu o wysokość wypłaconego odszkodowania.
- 8) W ubezpieczeniu ryzyka objętego niniejszą klauzulą zastosowanie ma franszyza redukcyjna w wysokości 20% kwoty odszkodowania, nie mniej jednak niż 5% limitu określonego w pkt 6.
- 9) Ubezpieczony ma obowiązek prowadzić księgi rachunkowe zgodnie z obowiązującymi przepisami, w szczególności zgodnie z ustawą o rachunkowości i przepisami wykonawczymi oraz w taki sposób przechowywać i chronić dokumentację finansową, aby nie mogła ona ulec zniszczeniu albo zagubieniu.
- 10) PZU SA nie ponosi odpowiedzialności za dodatkowe koszty spowodowane lub zwiększone:
 - a) decyzją właściwych władz lub organów, która opóźnia lub uniemożliwia odbudowę lub odtworzenie zniszczonego mienia i/lub dalsze prowadzenie działalności gospodarczej przez Ubezpieczonego,
 - b) brakiem wystarczających funduszy Ubezpieczonego niezbędnych do odtworzenia zniszczonego mienia

- w jak najszybszym trybie, także w przypadku gdy brak ten wynika z ograniczenia odszkodowania lub niedobezpieczenia mienia w ramach umowy ubezpieczenia mienia od ognia i innych żywiołów,
- c) innowacjami i ulepszeniami wprowadzonymi w trakcie odbudowy, odtworzenia lub naprawy zniszczonego mienia,
 - d) nieuzasadnioną zwłoką w odbudowie lub odtwarzaniu dotkniętego szkodą mienia,
 - e) kosztami reklamy.

6. Klauzula ubezpieczenia drobnych prac remontowo-budowlanych

Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU oraz pod warunkiem opłacenia przez Ubezpieczającego dodatkowej składki ustala się, co następuje:

- 1) Zakres ubezpieczenia mienia od ognia i innych żywiołów zostaje rozszerzony o szkody powstałe w związku z prowadzeniem przez Ubezpieczającego lub na jego zlecenie w miejscu ubezpieczenia drobnych prac remontowo-budowlanych takich jak: naprawa, wymiana, konserwacja, remont, przebudowa, rozbiórka, pod warunkiem, że prace te:
 - a) prowadzone są w obiektach oddanych do użytkowania i nie wymagają pozwolenia na budowę,
 - b) realizacja ich nie wiąże się z naruszeniem konstrukcji nośnej budynku lub budowli lub konstrukcji dachu.
- 2) Ubezpieczeniem nie są objęte także szkody powstałe wskutek:
 - a) niewłaściwego zabezpieczenia mienia sąsiadującego przed skutkami prowadzonych prac remontowo-budowlanych,
 - b) przeprowadzenia prac niezgodnie z zasadami sztuki budowlanej, w tym zastosowania wadliwych materiałów, niewłaściwej technologii wykonawstwa lub montażu urządzenia, a także dokonania rozruchu niezgodnie z instrukcją producenta lub dostawcy,
 - c) awarii urządzeń lub instalacji,
 - d) katastrofy budowlanej.
- 3) PZU SA ponosi odpowiedzialność za szkody powstałe w związku z prowadzeniem drobnych prac remontowo-budowlanych:
 - a) w mieniu będącym przedmiotem drobnych prac remontowo-budowlanych – do limitu na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia określonego w umowie ubezpieczenia; limit ten powinien uwzględniać wartość mienia będącego przedmiotem drobnych prac oraz koszt ich wykonania,
 - b) w pozostałym mieniu stanowiącym przedmiot ubezpieczenia – do sumy ubezpieczenia mienia od ognia i innych żywiołów.

7. Klauzula ubezpieczenia kosztów odtworzenia dokumentacji

Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU oraz pod warunkiem opłacenia przez Ubezpieczającego dodatkowej składki ustala się, co następuje:

- 1) PZU SA pokrywa uzasadnione i udokumentowane koszty odtworzenia dokumentacji niezbędnej do prowadzenia działalności gospodarczej w wyniku uszko-

dzenia, zniszczenia lub utracenia wskutek zdarzenia losowego objętego ubezpieczeniem od ognia i innych żywiołów na podstawie niniejszych OWU.

- 2) Do dokumentacji niezbędnej do prowadzenia działalności gospodarczej zalicza się:
 - a) dokumenty urzędowe związane z prowadzoną działalnością lub posiadanym mieniem takie jak: zezwolenie na działalność, licencje, certyfikaty, koncesje, wypisy z ksiąg wieczystych, umowy cywilnoprawne, itp.,
 - b) księgi rachunkowe, faktury i rachunki,
 - c) dokumentację techniczną budynków i linii produkcyjnych.
- 3) Dokumenty zawarte na elektronicznych nośnikach informacji mogą być ubezpieczone pod warunkiem wykonywania przez Ubezpieczonego przynajmniej raz w tygodniu kopii zapasowych, które powinny być przechowywane w zamkniętym pojemniku np. szafie ogniotrwałej lub sejfie w innej strefie pożarowej.
- 4) Ochrona obejmuje wyłącznie faktycznie poniesione i udokumentowane koszty robocizny poniesione na odtworzenie dokumentacji, a w przypadku dokumentów zawartych na elektronicznych nośnikach informacji – koszty wprowadzenia danych z kopii zapasowych lub koszt ręcznego wprowadzenia danych z dokumentów źródłowych.
- 5) PZU SA nie ponosi odpowiedzialności za:
 - a) dokumenty, których odtworzenie nie jest konieczne do prowadzenia dalszej działalności gospodarczej, takie jak notatki, protokoły, projekty umów, oferty, pisma wewnętrzne, pisma informacyjne do klientów, materiały reklamowe i wycinki prasowe, itp.,
 - b) uszkodzenia dokumentów, które nie uniemożliwiają ich odczytania lub nie powodują ich unieważnienia,
 - c) koszty zmian merytorycznych w dokumentach dokonanych po wystąpieniu szkody.
- 6) Powyższe koszty objęte są ochroną ubezpieczeniową do limitu odpowiedzialności określonego w umowie ubezpieczenia na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia.

8. Klauzula ubezpieczenia kosztów usunięcia pozostałości po szkodzie, w tym kosztów utylizacji odpadów

Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU oraz pod warunkiem opłacenia przez Ubezpieczającego dodatkowej składki ustala się, co następuje:

- 1) PZU SA pokrywa do ustalonego limitu powyżej sumy ubezpieczenia, uzasadnione i udokumentowane koszty uprzątnięcia pozostałości po szkodzie poniesione przez Ubezpieczonego w związku ze szkodą objętą pokryciem w ramach umowy ubezpieczenia.
- 2) Za koszty uprzątnięcia pozostałości po szkodzie uznaje się wszelkie uzasadnione i udokumentowane koszty poniesione w celu uprzątnięcia pozostałości po zniszczonym ubezpieczonym mieniu, łącznie z kosztami rozbiórki, demontażu i wywozu części niezdatnych do użytku (odpadów), ich składowaniem lub utylizacją.
- 3) Powyższe koszty, niezależnie od sumy ubezpieczenia przedmiotu szkody nie mogą przewyższyć limitu odpowiedzialności na jedno i wszystkie zdarzenia, podanego w polisie.
- 4) Limit odpowiedzialności ulega pomniejszeniu o kwotę

odszkodowania wypłaconego z tytułu ubezpieczenia, o którym mowa w niniejszej klauzuli. Ubezpieczający może uzupełnić wysokość limitu odpowiedzialności opłacając składkę uzupełniającą.

- 5) Ubezpieczeniem nie są objęte koszty poniesione na odkażenie pozostałości po szkodzie, usunięcie zanieczyszczeń gleby, wody i powietrza oraz rekultywację gruntów.

9. Klauzula miejsca ubezpieczenia

Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU oraz pod warunkiem opłacenia przez Ubezpieczającego dodatkowej składki ustala się, co następuje:

- 1) Ochrona ubezpieczeniowa zostaje rozszerzona na mienie znajdujące się we wszystkich nowych lokalizacjach użytkowanych i administrowanych przez Ubezpieczonego na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Ochrona ubezpieczeniowa działa od momentu przyjęcia lokalizacji do użytku (np. podpisania umowy najmu) pod warunkiem, że adresy wraz z wartością znajdującego się tam mienia zostaną podane do wiadomości PZU SA w ciągu 30 dni od momentu przyjęcia ich do użytku.
- 2) Ochroną ubezpieczeniową nie jest objęte mienie w transporcie, na wystawach, pokazach i targach.
- 3) Składka będzie naliczana za okres ubezpieczenia proporcjonalnie do składki rocznej od dnia, w którym przyjęto do użytkowania nową lokalizację.